

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО

(назва навчальної дисципліни)

підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і найменування спеціальності)

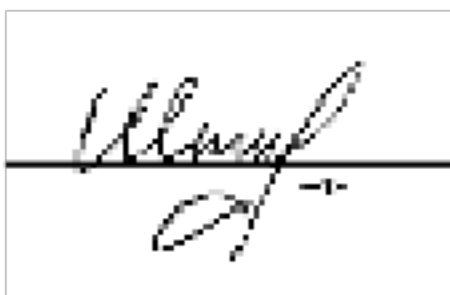
освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва освітньо-професійної програми)

тип дисципліни професійної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Штулер І.Ю
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1
від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

Сугак Т.М.
(прізвище, ініціали)

Розробник: Романишин Володимир Орестович, кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: вибіркова.

Передумови вивчення навчальної дисципліни: оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями з таких дисциплін як «Макроекономіка», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Інвестування», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва», «Міжнародні фінанси», «Фінансовий ринок» та набуття ними відповідних фахових компетенцій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» є специфічна сфера відносин, які виникають в процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними і фізичними особами, що опосередковується спеціалізованими фінансовими установами.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин, **4** кредити ECTS.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Фінансове посередництво» є ознайомлення з теоретичними положеннями і практичним досвідом діяльності фінансових посередників та основ фінансового інвестування, а також оволодіння технічними навичками і прийомами, пов'язаними з використанням технічного та фундаментального аналізу цінних паперів та оцінки ефективності інвестиційних портфелів.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» є вивчення значення фінансового посередництва для економіки у цілому; функцій фінансового посередництва як окремої сфери економічної діяльності; завдань, які виконують фінансові посередники у процесі своєї діяльності; складу та структури середовища в рамках якого здійснюють свою діяльність фінансові посередники (інвестиційного середовища), а також місця і ролі фінансових посередників на ринку фінансового інвестування; інституційно-правових засад функціонування фінансових посередників, в першу чергу таких груп фінансових посередників, як договірні ощадні інститути та інвестиційні посередники; особливостей формування ресурсної бази та напрямків інвестування залучених ресурсів фінансовими посередниками; теоретичних основ фінансового посередництва та портфельного інвестування у фінансовій сфері; змісту інвестиційного процесу та його основних етапів (зокрема таких етапів, як розробка інвестиційної політики, аналіз ринку цінних паперів, формування та перегляд інвестиційного портфеля, аналіз його ефективності); визначення фінансових результатів діяльності фінансових посередників та особливостей їх оподаткування.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Фінансове посередництво» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей:**

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові)компетенції:

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» здобувач вищої освіти повинен досягти таких запланованих результатів навчання:

ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН4. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН8. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПРН9. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПРН13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	пз	лаб	с.р.		л	сем	пз	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Сутність і значення фінансового посередництва												
Тема 1. Роль фінансового посередництва в розвитку економіки	15	2	2	-	-	11	15	1	-	-	-	14
Тема 2. Місце фінансових посередників на ринку фінансових інвестицій	15	2	2	-	-	11	16	1	1	-	-	14
Тема 3. Інституційно-правові основи діяльності фінансових посередників	19	4	4	-	-	11	19	1	1	-	-	17
Разом за змістовим модулем 1	49	8	8	-	-	33	50	3	2	-	-	45
Змістовий модуль 2.												
Формування інвестиційного портфеля та його ефективність												
Тема 4. Організація інвестиційного менеджменту та вибір інвестиційної політики	15	2	2	-	-	11	14	-	-	-	-	14
Тема 5. Аналіз цінних паперів як етап інвестиційного процесу	16	2	2	-	-	12	16	1	-	-	-	15
Тема 6. Формування інвестиційного портфеля та його перегляд	20	4	4	-	-	12	20	1	1	-	-	18
Тема 7. Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем та результати діяльності фінансових посередників	20	4	4	-	-	12	20	1	1	-	-	18
Разом за змістовим модулем 2	71	12	12	-	-	47	70	3	2	-	-	65
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	6	4	-	-	110

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА

ТЕМА 1. РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: фінансове посередництво в економічній теорії. Роль фінансового посередництва в економічному розвитку в “теорії добробуту” А. С. Пігу. Підприємницька місія фінансового посередництва в концепції інноваційного фінансування Й. А. Шумпетера. Фінансовий фактор економічного зростання згідно “теорії фінансового поглиблення” (дослідження Р. Голдсмита та Р. Дж. Маккінона). Концепція фінансових інновацій Дж. Герлі та Є. Шоу. Ідея про необхідність подолання інституційних ризиків в “новій теорії фінансів” Дж. Стігліца та А. Вайса. Фінансове посередництво як фактор структурних зрушень у роботах Р. Левіна та О. Галетовича. Дослідження К. Маєра та В. Карліна щодо взаємозв’язку між типом фінансової системи та особливостями економічного зростання.

Функції фінансового посередництва. Макроекономічні та інституційні передумови розвитку фінансового посередництва. Структура функцій фінансового посередництва. Функції, які характеризують роль та значення фінансового посередництва для економіки у цілому (макроекономічний рівень). Функції фінансового посередництва, як особливого виду економічної діяльності (мікроекономічний рівень). Специфічні функції окремих груп фінансових посередників.

Фінансове посередництво у системі інформаційного забезпечення інвесторів. Розподіл інформації на ринку фінансового інвестування. Вплив “асиметричної інформації” та “морального ризику” на інвестиційну діяльність. Шляхи подолання проблеми нерівномірного розподілу інформації: державні вимоги щодо забезпечення інвесторів інформацією та інформаційне посередництво. Форми інформаційного посередництва. Фінансове посередництво як специфічний спосіб надання інформаційних послуг. Форми управління залученими інвестиційними ресурсами.

ТЕМА 2. МІСЦЕ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: інвестиційне середовище та його елементи. “Інвестиції” як економічна категорія. Класифікація інвестицій, відмінності між фінансовими реальними інвестиціями. Поняття інвестиційного середовища. Елементи інвестиційного середовища. Фінансовий ринок. Ринок цінних паперів – полісистемне утворення у складі фінансового ринку. Фінансові інструменти та їх класифікація. Цінні папери першого порядку: пайові та боргові цінні папери. Цінні папери другого порядку: деривативи (похідні цінні папери). Інфраструктура фінансового ринку. Посередницькі організації, їх класифікація за особливостями участі в операціях з фінансовими інструментами. Організації, що забезпечують обслуговування обігу фінансових інструментів.

Ознаки та структура фінансового посередництва. Ознаки фінансового посередництва. Класифікація фінансових посередників виходячи із особливостей їх функціонування. Депозитні інститути. Договірні ощадні інститути. Інвестиційні посередники. Поняття інституційних інвесторів та їх місце на сучасних фінансових ринках.

Інституційна спеціалізація фінансових посередників. Інвестиційні заощадження населення – визначальний фактор розвитку фінансового посередництва. Зв'язок між інвестиційними заощадженнями, інвестиційними мотивами та інвестиційними цілями населення. Структура інвестиційних мотивів населення. Інституційна спеціалізація фінансових посередників як наслідок диференціації інвестиційних мотивів населення. Цілісний механізм фінансового посередництва у ринковій економіці. Конкуренція у сфері фінансового посередництва та інституційна диверсифікація. Вплив типу фінансової системи країни на структуру фінансового посередництва.

ТЕМА 3. ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: виникнення та еволюція інституту фінансового посередництва. Інститут довірчого управління – прообраз фінансового посередництва. Виникнення інституту приватної власності як передумова створення інституту довірчого управління. Розвиток інституту довірчого управління в античному світі та середньовічній Європі. Формування та розвиток організованих фінансових ринків – чинник еволюції інституту довірчого управління за Нового часу. Формування середнього класу та поява інститутів управління колективними інвестиціями.

Договірні ощадні інститути: недержавні пенсійні фонди та компанії зі страхування життя. Недержавні пенсійні фонди, їх статус та предмет діяльності. Класифікація недержавних пенсійних фондів. Види пенсійних рахунків та методи фінансування пенсійних виплат. Особливості інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів. Страхові компанії зі страхування життя, їх статус та предмет діяльності. Страхування життя: поєднання страхового та інвестиційного аспектів. Особливості безперервного та строкового видів страхування життя. Резерви страхових виплат як джерело інвестиційних ресурсів.

Інвестиційні посередники: інститути спільного інвестування. Поняття спільного інвестування. Діяльність зі спільного інвестування (на прикладі США). Статус інститутів спільного інвестування. Види інститутів спільного інвестування. Порядок залучення та розміщення інвестиційних ресурсів закритими інвестиційними фондами. Порядок залучення та розміщення інвестиційних ресурсів відкритими (взаємними) інвестиційними фондами. Переваги спільного інвестування над індивідуальним інвестуванням. Особливості діяльності інститутів спільного інвестування в країнах Європи.

Правове регулювання діяльності договірних ощадних інститутів в Україні. Пенсійна реформа та започаткування діяльності з недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Альтернативні механізми недержавного пенсійного забезпечення. Статус недержавних пенсійних фондів та предмет їх діяльності. Види недержавних пенсійних фондів: корпоративні, професійні та відкриті. Організація управління недержавними пенсійними фондами. Статус та функції організацій, що здійснюють управління недержавними пенсійними фондами (адміністратор пенсійного фонду, компанія з управління активами, зберігач пенсійного фонду, аудитор). Вкладники та учасники недержавних пенсійних фондів. Пенсійні внески, пенсійні активи та пенсійні виплати. Регулювання інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів. Вимоги законодавства щодо диверсифікації пенсійних активів. Страхові компанії зі страхування життя. Види страхування, що поєднуються у страхуванні життя. Порядок та форма організації формування резервів зі страхування життя. Особливості інвестування коштів резервів зі страхування життя.

Правове регулювання діяльності інвестиційних посередників в Україні. Інститути спільного інвестування у період з 1994 по 2001 рік. Учасники механізму спільного інвестування згідно Закону України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)”. Класифікація інститутів спільного інвестування за організаційною формою. Класифікація інститутів спільного інвестування за характером зобов’язань перед учасниками. Кошти спільного інвестування. Вимоги законодавства щодо диверсифікації коштів спільного інвестування. Диверсифіковані та недиверсифіковані інвестиційні фонди. Організація управління інвестиційним фондом. Правовий статус та функції компанії з управління активами. Перспективи розвитку інвестиційного посередництва в Україні.

Змістовий модуль 2.

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ВИБІР ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: інвестиційний процес. Основні етапи інвестиційного процесу та їх зміст. Вибір інвестиційної політики. Аналіз цінних паперів. Формування портфеля цінних паперів. перегляд портфеля цінних паперів. Оцінка ефективності портфеля цінних паперів.

Організація інвестиційного менеджменту. Інвестиційний менеджмент як процес управління та як управлінська структура. Форми організації інвестиційного менеджменту: зовнішнє та внутрішнє управління. Функції інвестиційного менеджменту. Групи персоналу інвестиційного менеджменту (керівний, аналітичний та технічний персонал).

Розробка інвестиційної політики. Загальні принципи інвестиційної політики: диверсифікація та ліквідність. Класифікація інвестиційної політики за інвестиційними цілями. Визначення майбутньої структури інвестиційного портфеля за типами вкладень. Визначення критеріїв вибору об’єктів інвестування (методики інвестиційного аналізу).

Вплив на вибір інвестиційної політики фінансових посередників інвестиційних пріоритетів клієнтів. Основи побудови взаємовідносин фінансових посередників з клієнтами. Теорія агентства. Поняття “оглядовості” дій агента (фінансового посередника). Міра “оглядовості” як критерій оцінки рівня захисту заощаджень клієнта від інституційних ризиків. Вплив на вибір інвестиційної політики інвестиційної стратегії життєвого циклу індивідуальних інвесторів.

Розробка інвестиційної політики за критеріями дохідності та ризику. Теоретичні припущення щодо важливих з точки зору інвестора параметрів інвестиційного портфеля (ідеї “портфельної теорії” Г. Марковіца). Вибір інвестиційної політики в контексті очікуваної дохідності та ризику фінансових інвестицій. Теоретико-імовірнісна формалізація понять очікувана дохідність та ризик інвестування. Правило максимізації дохідності. Правило уникнення ризику. Криві байдужості індивідуальних інвесторів. Поняття толерантності ризику індивідуальних інвесторів. Зміст та значення показника “гарантована еквівалентна дохідність”.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК ЕТАП ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: ефективність ринку та аналіз цінних паперів. Зміст аналізу цінних паперів як етапу інвестиційного процесу. Гіпотеза про ефективність ринку цінних паперів. Рівні повноти інформаційної множини, якою оперує ринок (градація ступеня ефективності ринку, запропонована Ю. Фамою). Ступінь ефективності ринку та інвестиційна (справедлива) вартість цінних паперів. Здійснення аналізу цінних паперів в контексті сприйняття ступеня ефективності ринку.

Традиційні об’єкти інвестицій фінансових посередників. Боргові цінні папери. Класифікація боргових цінних паперів за типами емітентів. Характеристики боргових цінних паперів, що складають структуру їх дохідності. Пайові цінні папери (акції). Категорії акцій за рівнем дохідності та ризику.

Оцінка окремих фінансових інструментів за критеріями дохідності та ризику. Поняття очікуваної дохідності. Оцінка очікуваної дохідності (показники моди, медіани, математичного очікування). Поняття ризику фінансового інвестування. Класифікація ризиків. Ринковий (систематичний) ризик. Власний (несистематичний) ризик. Рейтинги цінних паперів, як незалежна оцінка ризику неплатежу по них. Оцінка ризику (показники варіації та середньоквадратичного відхилення).

Вибір цінного паперу. Напрями здійснення аналізу цінних паперів. Зміст фундаментального аналізу. Інформаційна основа фундаментального аналізу. База для порівняння, як найважливіший аспект фундаментального аналізу. Техніка фундаментального аналізу. Методи прогнозування “зверху-вниз”, “знизу-вверх” та їх поєднання. Імовірнісне прогнозування. Економетричні моделі. Концепція технічного аналізу. Поведінкові стратегії, що використовуються у рамках технічного аналізу. інерційні та протилежно направлені стратегії. Стратегії змінної середньої та розриву лінії ринку. Методи візуалізації інформації, що застосовуються технічними аналітиками.

ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ ТА ЙОГО ПЕРЕГЛЯД

Основний зміст теми розкривається в питаннях: теоретичні основи портфельного інвестування. Поняття інвестиційного портфеля. Ключові проблеми портфельного інвестування (селективність, вибір часу операції, диверсифікація). Зміст “портфельної теорії” Г. Марковіца. Вимір очікуваної дохідності портфеля. Коваріація, кореляція дохідності фінансових інструментів та вимір ризику портфеля. Досяжна множина та ефективна множина. Практичне застосування поняття ефективної множини. Оптимальний портфель. Узагальнення “портфельної теорії” Г. Марковіца: включення до складу портфеля безризикових активів. Ефективна лінія ринку. Модель оцінки фінансових активів (САРМ). Вплив зміни ринкової дохідності на дохідність фінансового активу: коефіцієнт “бета”. Несистематична дохідність фінансового активу: коефіцієнт “альфа”. Ринкова лінія цінного паперу. Проблеми побудови ринкової лінії цінного паперу. Багатофакторні та арбітражні теорії ціноутворення.

Практика формування та управління інвестиційним портфелем. Інвестиційні стратегії (системи), які застосовуються для цілей формування та управління інвестиційними портфелями. Концепція пасивного управління. Проблеми вибору ринкового показника та співвідношення ринкового і безризикового компонентів. Концепція активного управління. Сучасні підходи до активного управління. Визначення активних та пасивних позицій інвестиційного портфеля. Переваги та недоліки пасивного та активного управління.

Інвестиційний стиль (процес формування інвестиційного портфеля). Стиль вибору цінних паперів. Стиль розміщення активів. Стиль вибору груп цінних паперів. Фіксація ринку.

Перегляд портфеля цінних паперів. Причини втрати початково сформованим інвестиційним портфелем оптимальних параметрів. Зміст процедури перегляду портфеля цінних паперів (технологія перегляду портфеля). Склад та оцінка витрат, пов'язаних із здійсненням перегляду інвестиційного портфеля. Визначення доцільності перегляду портфеля цінних паперів з урахуванням операційних (транзакційних) витрат. Свопи та їх застосування для цілей перегляду інвестиційного портфеля.

ТЕМА 7. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Основний зміст теми розкривається в питаннях: оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем. Поняття чистих активів. Оцінка дохідності інвестиційного портфеля. Здійснення правомірних порівнянь та використання для цього фондових індексів. Поняття еталонного портфеля. Оцінка ризику інвестиційного портфеля (розрахунки значень загального та ринкового ризиків портфеля). Коефіцієнт ринкового ризику (апостеріорна “бета”). Оцінка дохідності з урахуванням ризику. Розрахунок параметрів апостеріорної ринкової лінії портфеля цінних паперів. Еталонна дохідність інвестиційного портфеля та історична “альфа”. Однофакторні методи оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем. Коефіцієнт “дохідність-мінливість” (Коефіцієнт Трейнора). Коефіцієнт “дохідність-розсіювання” (коефіцієнт Шарпа).

Результати діяльності фінансових посередників. Доходи фінансових посередників. Доходи від володіння фінансовими інструментами: дивіденди та проценти. Доходи від операцій з фінансовими інструментами (реалізований фінансовий результат). Доходи від зміни курсової вартості фінансових інструментів (нереалізований фінансовий результат). Інші доходи: премії, що стягуються з клієнтів, непередбачені доходи тощо. Витрати фінансових посередників. Класифікація витрат за функціональним призначенням. Витрати, пов'язані із залученням коштів клієнтів (пасивні операції). Витрати, пов'язані із вкладенням коштів і управлінням інвестиційним портфелем (активні операції). Витрати, пов'язані із організаційно-адміністративним забезпеченням діяльності фінансового посередника. Особливості формування та розподілу прибутку фінансових посередників.

Особливості оподаткування у сфері фінансового посередництва. Загальні підходи до оподаткування у сфері фінансового посередництва. Податкове стимулювання страхування життя та недержавного пенсійного забезпечення. Принцип відстрочення сплати податків з доходів застрахованих осіб та учасників системи недержавного пенсійного забезпечення. Принцип заохочення роботодавців у сфері соціального самозабезпечення населення. Принцип прозорості оподаткування фінансових посередників.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль фінансового посередництва в розвитку економіки	2	1
2	Місце фінансових посередників на ринку фінансових інвестицій	2	1
3	Інституційно-правові основи діяльності фінансових посередників	4	1
4	Організація інвестиційного менеджменту та вибір інвестиційної політики	2	-
5	Аналіз цінних паперів як етап інвестиційного процесу	2	1
6	Формування інвестиційного портфеля та його перегляд	4	1
7	Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем та результати діяльності фінансових посередників	4	1
	Усього годин	20	6

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль фінансового посередництва в розвитку економіки	2	-
2	Місце фінансових посередників на ринку фінансових інвестицій	2	1
3	Інституційно-правові основи діяльності фінансових посередників	4	1
4	Організація інвестиційного менеджменту та вибір інвестиційної політики	2	-
5	Аналіз цінних паперів як етап інвестиційного процесу	2	-
6	Формування інвестиційного портфеля та його перегляд	4	1
7	Оцінка ефективності управління інвестиційним портфелем та результати діяльності фінансових посередників	4	1
Усього годин		20	4

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття фінансових послуг та ринку фінансових послуг	11	14
2	Поняття фінансового посередництва, його класифікація	11	14
3	Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг	11	17
4	Інституційна структура ринку фінансових послуг	11	14
5	Сегментарна структура ринку фінансових послуг	12	15
6	Інфраструктура ринку фінансових послуг	12	18
7	Фінансові послуги на ринку грошей	12	18
Усього годин		80	110

11. Завдання для самостійної роботи

1. Становлення фінансового посередництва в Україні.
2. Право на здійснення операцій та законодавче регулювання договорів з надання фінансових послуг.
3. Обмеження щодо поєднання надання фінансових послуг.
4. Порядок укладання угоди про фінансові послуги.

5. Передумови виникнення фінансового посередництва. Попит і пропозиція фінансових фондів.
6. Роль та функції фінансового посередництва.
7. Особливості фінансового посередництва.
8. Вартість послуг фінансового посередництва та фактори, що на неї впливають.
9. Фінансові послуги як товари фінансового ринку.
10. Вплив мережі Інтернет на процеси інтернаціоналізації та глобалізації фінансових ринків.
11. Організаційні правила та умови початку діяльності фінансових установ.
12. Облік та звітність фінансових установ.
13. Порядок ліквідації фінансових установ.
14. Класифікація суб'єктів фінансового посередництва.
15. Взаємозв'язок систем класифікації суб'єктів фінансового посередництва.
16. Поняття фінансового посередництва.
17. Функції фінансових посередників.
18. Фінансове посередництво в системі інформаційного забезпечення інвесторів.
19. Структура та ознаки фінансового посередництва.
20. Вплив інвестиційних мотивів населення на інституційну спеціалізацію фінансових посередників.
21. Цілісний механізм фінансового посередництва в ринковій економіці.
22. Конкуренція у сфері фінансового посередництва.
23. Інституційна структура ринку фінансових послуг.
24. Виникнення та еволюція інституту посередництва.
25. Банківська система України та її роль у розвитку економіки на сучасному етапі.
26. Банки, як установи, що надають фінансові послуги і здійснюють фінансове посередництво.
27. Етапи становлення банківських посередництва.
28. Основні види небанківських фінансових інституцій.
29. Розвиток небанківських фінансових посередників в Україні.
30. Правові засади функціонування фінансових посередників в Україні та контролю за їх діяльністю.
31. Функції та взаємозв'язок окремих елементів інфраструктури фінансового ринку.
32. Вплив реєстраторської діяльності на фінансове посередництво.
33. Вплив депозитарної діяльності на фінансове посередництво.
34. Значення розрахунково-клірингової діяльності для розвитку фінансового посередництва.
35. Вплив діяльності інформаційно-аналітичних систем на фінансове посередництво.
36. Розвиток депозитарної діяльності в Україні.
37. Реєстраторська діяльність в Україні.
38. Розвиток біржового сегменту ринку цінних паперів в Україні.
39. ПФТС та її роль у розвитку фондового ринку в Україні.
40. Фондові індекси і рейтинги, особливості їх визначення і значення.
41. Фондові індекси в Україні.
42. Розвиток ринку рейтингових послуг в Україні.
43. Кредитні бюро: сутність, значення та розвиток в Україні.
44. Скорингові системи та їх застосування банками та іншими кредитними установами.
45. Колекторські послуги: сутність та розвиток в Україні.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (до диференційованого заліку)

1. Роль фінансового посередництва в економічному розвитку в “теорії добробуту” А. С. Пігу.

2. Підприємницька місія фінансового посередництва в концепції інноваційного фінансування Й. А. Шумпетера.
3. Фінансовий фактор економічного зростання згідно “теорії фінансового поглиблення” (дослідження Р. Голдсмита та Р. Дж. Маккінона).
4. Концепція фінансових інновацій Дж. Герлі та Є. Шоу.
5. Ідея про необхідність подолання інституційних ризиків в “новій теорії фінансів” Дж. Стігліца та А. Вайса.
6. Фінансове посередництво як фактор структурних зрушень у роботах Р. Левіна та О. Галетовича.
7. Дослідження К. Маєра та В. Карліна щодо взаємозв’язку між типом фінансової системи та особливостями економічного зростання.
8. Макроекономічні та інституційні передумови розвитку фінансового посередництва.
9. Структура функцій фінансового посередництва.
10. Функції, які характеризують роль та значення фінансового посередництва для економіки у цілому (макроекономічний рівень).
11. Функції фінансового посередництва, як особливого виду економічної діяльності (мікроекономічний рівень).
12. Специфічні функції окремих груп фінансових посередників.
13. Розподіл інформації на ринку фінансового інвестування.
14. Вплив “асиметричної інформації” та “морального ризику” на інвестиційну діяльність.
15. Шляхи подолання проблеми нерівномірного розподілу інформації: державні вимоги щодо забезпечення інформацією інвесторів та інформаційне посередництво.
16. Фінансове посередництво як специфічний спосіб надання інформаційних послуг.
17. “Інвестиції” як економічна категорія, класифікація інвестицій, відмінності між фінансовими та реальними інвестиціями.
18. Поняття інвестиційного середовища та його елементи.
19. Фінансовий ринок як елемент інвестиційного середовища.
20. Фінансові інструменти як елемент інвестиційного середовища та їх класифікація.
21. Інфраструктура фінансового ринку як елемент інвестиційного середовища.
22. Посередницькі організації, їх класифікація за особливостями участі в операціях з фінансовими інструментами.
23. Організації, що забезпечують обслуговування обігу фінансових інструментів.
24. Класифікація фінансових посередників виходячи із особливостей їх функціонування.
25. Поняття інституційних інвесторів та їх місце на сучасних фінансових ринках.
26. Інвестиційні заощадження населення – визначальний фактор розвитку фінансового посередництва.
27. Зв’язок між інвестиційними заощадженнями, інвестиційними мотивами та інвестиційними цілями населення.
28. Структура інвестиційних мотивів населення та інституційна спеціалізація фінансових посередників
29. Цілісний механізм фінансового посередництва у ринковій економіці.
30. Конкуренція у сфері фінансового посередництва та інституційна диверсифікація.
31. Вплив типу фінансової системи країни на структуру фінансового посередництва.
32. Створення та розвиток організованих фінансових ринків – чинник еволюції інституту довірчого управління за Нового часу.
33. Недержавні пенсійні фонди, їх статус та предмет діяльності.
34. Класифікація недержавних пенсійних фондів.
35. Методи фінансування пенсійних виплат пенсійними фондами та види пенсійних рахунків.
36. Особливості інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів.
37. Страхові компанії зі страхування життя, їх статус та предмет діяльності.
38. Страхування життя: поєднання страхового та інвестиційного аспектів.

39. Резерви страхових виплат як джерело інвестиційних ресурсів.
40. Поняття спільного інвестування, діяльність зі спільного інвестування (на прикладі США).
41. Інститути спільного інвестування та їх види.
42. Порядок залучення та розміщення інвестиційних ресурсів закритими інвестиційними фондами.
43. Порядок залучення та розміщення інвестиційних ресурсів відкритими (взаємними) інвестиційними фондами.
44. Особливості діяльності інститутів спільного інвестування в країнах Європи.
45. Пенсійна реформа та започаткування діяльності з недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
46. Альтернативні механізми недержавного пенсійного забезпечення.
47. Статус недержавних пенсійних фондів та предмет їх діяльності.
48. Види недержавних пенсійних фондів: корпоративні, професійні та відкриті.
49. Організація управління недержавними пенсійними фондами.
50. Вкладники та учасники недержавних пенсійних фондів.
51. Пенсійні внески, пенсійні активи та пенсійні виплати.
52. Регулювання інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів та вимоги законодавства щодо диверсифікації пенсійних активів.
53. Порядок та форма організації формування резервів зі страхування життя.
54. Особливості інвестування коштів резервів зі страхування життя.
55. Учасники механізму спільного інвестування згідно Закону України “Про інститути спільного інвестування” від 05.07.2012 р.
56. Класифікація інститутів спільного інвестування за організаційною формою.
57. Класифікація інститутів спільного інвестування за характером зобов’язань перед учасниками.
58. Кошти спільного інвестування та вимоги законодавства щодо їх диверсифікації.
59. Організація управління інвестиційним фондом.
60. Правовий статус та функції компанії з управління активами.
61. Поняття інвестиційного процесу та його основні етапи і їх зміст.
62. Інвестиційний менеджмент як процес управління та як управлінська структура.
63. Форми організації інвестиційного менеджменту.
64. Функції та групи персоналу інвестиційного менеджменту.
65. Загальні принципи інвестиційної політики: диверсифікація та ліквідність.
66. Класифікація інвестиційної політики за інвестиційними цілями.
67. Основи побудови взаємовідносин фінансових посередників з клієнтами (теорія агентства).
68. Поняття “оглядовості” дій агента, “оглядовість” як фактор захисту заощаджень клієнта фінансового посередника від інституційних ризиків.
69. Вплив на вибір інвестиційної політики фінансового посередника інвестиційної стратегії життєвого циклу індивідуальних інвесторів.
70. Теоретичні припущення щодо важливих з точки зору інвестора параметрів інвестиційного портфеля згідно “портфельної теорії” Г. Марковіца.
71. Правила максимізації дохідності та уникнення ризику.
72. Теоретико-імовірнісна формалізація понять очікувана дохідність та ризик інвестування.
73. Криві байдужості індивідуальних інвесторів.
74. Поняття толерантності ризику індивідуальних інвесторів, зміст та значення показника “гарантована еквівалентна дохідність”.
75. Зміст аналізу цінних паперів як етапу інвестиційного процесу.
76. Гіпотеза про ефективність ринку цінних паперів.
77. Рівні повноти інформаційної множини, якою оперує ринок (градація ступеня ефективності ринку, запропонована Ю. Фамою).
78. Ступінь ефективності ринку та інвестиційна (справедлива) вартість цінних паперів.

79. Здійснення аналізу цінних паперів в контексті сприйняття ступеня ефективності ринку.
80. Боргові цінні папери та їх класифікація за типами емітентів.
81. Характеристики боргових цінних паперів, що складають структуру їх дохідності.
82. Пайові цінні папери (акції), категорії акцій за рівнем дохідності та притаманного ризику.
83. Поняття та вимір очікуваної дохідності фінансових інструментів.
84. Поняття ризику фінансового інвестування та його оцінка.
85. Класифікація ризиків, ринковий (систематичний) та власний (несистематичний) ризик.
86. Рейтинги цінних паперів, як незалежна оцінка ризику неплатежу по них.
87. Напрями здійснення аналізу цінних паперів.
88. Зміст фундаментального аналізу та його інформаційна основа.
89. База для порівняння, як найважливіший аспект фундаментального аналізу.
90. Техніка (методи та моделі) фундаментального аналізу.
91. Концепція технічного аналізу.
92. Поведінкові стратегії, що використовуються у рамках технічного аналізу.
93. Методи візуалізації інформації, що застосовуються технічними аналітиками.
94. Поняття інвестиційного портфеля та ключові проблеми портфельного інвестування (селективність, вибір часу операції, диверсифікація).
95. Зміст “портфельної теорії” Г. Марковіца (вимір очікуваної дохідності та ризику портфеля, визначення досяжної та ефективної множини, визначення параметрів оптимального портфеля).
96. Узагальнення “портфельної теорії” Г. Марковіца (включення до складу портфеля безризикових активів) та визначення ефективної лінії ринку.
97. Модель оцінки фінансових активів (САРМ).
98. Вплив зміни ринкової дохідності на дохідність фінансового активу: коефіцієнт “бета”.
99. Несистематична дохідність фінансового активу: коефіцієнт “альфа”.
100. Ринкова лінія цінного паперу та проблеми її побудови.
101. Багатофакторні та арбітражні теорії ціноутворення цінних паперів.
102. Інвестиційні стратегії (системи), які застосовуються для цілей формування та управління інвестиційними портфелями.
103. Концепція пасивного управління.
104. Проблеми вибору ринкового показника та співвідношення ринкового і безризикового компонентів для цілей побудови інвестиційного портфеля.
105. Концепція активного управління.
106. Переваги та недоліки пасивного та активного управління.
107. Інвестиційний стиль (процес формування інвестиційного портфеля).
108. Причини втрати початково сформованим інвестиційним портфелем оптимальних параметрів.
109. Перегляд портфеля цінних паперів як етап інвестиційного процесу (технологія перегляду портфеля).
110. Склад та оцінка витрат, пов’язаних із здійсненням перегляду інвестиційного портфеля.
111. Визначення доцільності перегляду портфеля цінних паперів з урахуванням операційних (трансакційних) витрат.
112. Свопи та їх застосування для цілей перегляду інвестиційного портфеля.
113. Поняття еталонного портфеля та здійснення правомірних порівнянь для оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем.
114. Оцінка ризику інвестиційного портфеля (розрахунки значень загального та ринкового ризиків портфеля), коефіцієнт ринкового ризику (апостеріорна “бета”).
115. Оцінка дохідності інвестиційного портфеля з урахуванням ризику.
116. Апостеріорна ринкова лінія портфеля цінних паперів.

117. Еталонна дохідність інвестиційного портфеля та історична “альфа”.
118. Однофакторні методи оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем: коефіцієнти “дохідність-мінливість” (Трейнора) та “дохідність-розсіювання” (Шарпа).
119. Доходи фінансових посередників та їх види.
120. Витрати фінансових посередників та їх класифікація за функціональним призначенням.
121. Особливості формування та розподілу прибутку фінансових посередників.
122. Загальні підходи до оподаткування у сфері фінансового посередництва.
123. Податкове стимулювання страхування життя та недержавного пенсійного забезпечення.
124. Принцип відстрочення сплати податків з доходів застрахованих осіб та учасників системи недержавного пенсійного забезпечення.
125. Принцип заохочення роботодавців.
126. Принцип прозорості оподаткування доходів фінансових посередників.

13. Методи навчання

1. Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія тощо); методи візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій тощо); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

2. Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (метод візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій та інші); дослідницький метод, пошуковий метод (робота з навчально-методичною літературою: рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо); метод проблемного виконання, репродуктивний метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансове посередництво» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усного та письмового опитування, фронтального опитування, доповідей, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних завдань тощо.*

- для модульного контролю у вигляді: *письмової відповіді (теоретичні питання, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

- для підсумкового контролю у вигляді *екзамену у формі письмової відповіді (теоретичні питання, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» є підсумковий контроль – диференційований залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного, модульного та підсумкового контролю знань у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Фінансове посередництво» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Модульний контроль

Навчальна дисципліна «Фінансове посередництво» з навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» оцінюється в **10 балів**. Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає **20 балів**.

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі набрання ним за результатами поточного та модульного контролю не менше **20 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння (змістового модуля) навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з навчальної дисципліни «Фінансове посередництво» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно таблиці:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота							Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10	50	100
2	2	2	2	2	2	2			
Модульний контроль 1 - 10			Модульний контроль 2 - 10						

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Фінансове посередництво» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна

1. Барановський О. І. Сутність і функціональне призначення фінансового сектору національної економіки // Вісник Університету банківської справи. – 2017. – №. 2 (29). – С. 3-13.

2. Благун І. Інклюзія фінансового ринку в розвитку реального сектору економіки //Відповідальний за випуск. – 2017. – С. 59.

3. Венгуренко Т. Г., Мальчевська Р. С. Роль фінансового посередництва в розвитку економіки України //Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – №. 2 (2). – С. 87-90.

4. Романишин, В. О., & Бернацька, А. О. (2020). Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід, (2), 54-62.

Нормативна

5. Господарський кодекс України [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

6. Податковий кодекс України [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Кодекс України з процедур банкрутства. – ВРУ від 18.10.2018 р. №2597-**VIII**.

8. Онищенко В. О., Завора Т. М. Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник. – 2017. – 409 с.

Допоміжна

9. Барановський О. І. Сутність і функціональне призначення фінансового сектору національної економіки //Вісник Університету банківської справи. – 2017. – №. 2 (29). – С. 3-13.

10. Благун І. Інклюзія фінансового ринку в розвитку реального сектору економіки //Відповідальний за випуск. – 2017. – С. 59.

11. Венгуренко Т. Г., Мальчевська Р. С. Роль фінансового посередництва в розвитку економіки України //Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – №. 2 (2). – С. 87-90.

12. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності: Підручник / Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с.

13. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навчально-методичний посібник [З. Б. Живко, О.В. Черевко, Н.В. Зачосова, М. О. Живко, О.Б. Баворовська, В.О. Занора]; за ред. З.Б. Живко. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.

14. Штулер І.Ю., Болдуєва О.В., Богма О.С. Генезис економічної безпеки країни як категорії // Актуальні проблеми економіки. – 2019. - №1. - С.4-11.

15. Штулер І.Ю., Костинець Ю.В. Моделювання державної заборгованості на основі багатофакторних лінійних залежностей/ І.Ю.Штулер, Ю.В. Костинець // Проблеми та перспективи забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку : збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Економіка». Т. XVIII. Вип. 303. - Маріуполь : ДонДУУ, 2017. - С. 154 -160.

20. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

Органи державного управління і національні інститути

Офіційна сторінка Президента України www.president.gov.ua

Урядовий портал Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua

Національний банк України www.bank.gov.ua

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

www.me.gov.ua

Міністерство фінансів України www.minfin.gov.ua

Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків «Держзовнішінформ» www.ukrdzi.com

Національні науково-дослідні інститути та центри

Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua

Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова www.uceps.org

Інститут економічних досліджень і політичних консультацій www.ier.kiev.ua

База українського законодавства в Інтернет www.lawukraine.com

Наукові та електронні бібліотеки в Україні

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського www.nbuv.gov.ua

Національна парламентська бібліотека www.alpha.rada.kiev.ua

Електронна бібліотека Львівської комерційної академії www.dev.lac.lviv.ua/lib

Наукова бібліотека імені Максимовича www.lib-gw.univ.kiev.ua

Дніпропетровська обласна наукова бібліотека www.libr.dp.ua

Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека імені К.А.Тімірязєва
www.library.vinnitsa.com

Львівська електронна бібліотека імені В.Стефаника www.lsl.lviv.ua

Одеська державна наукова бібліотека імені М.Горького www.ognb.odessa.ua

Велика економічна бібліотека www.economics.com.ua

Електронна бібліотека www.lib.com.ua

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org

Організація об'єднаних націй (ООН) (United Nations Organization) www.un.org

Світова організація торгівлі (СОТ) (The World Trade Organization) www.wto.org

Група Світового банку (The World Bank Group) www.worldbank.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd

Органи статистики

Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua

U.S. Department of the Treasury www.ustreas.gov

Bureau of the Public Debt T-Bill, Notes and Bonds www.publicdebt.treas.gov

U.S. Bureau of Economic Analysis www.bea.doc.gov

U.S. Department of Commerce www.doc.gov

National Bureau of Economic Research www.nber.org

Investment Company Institute www.ici.org

Joint Economic Committee www.house.gov

Statistics Canada www.statcan.ca

U.K. Office of National Statistics www.ons.gov.uk

Japan Economic Planning Agency www.epa.go.jp

German Federal Statistical Office www.statistik-bund.de

German Finance Ministry www.bundesfinanzministerium.de

German Federal Economics Office www.bawi.de